

(Fremsat 19/2 86. Første behandling 12/3 86. Betænkning 2/4 86).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Ministeren for skatter og afgifter (Foighel):

Jeg vil blot henlede opmærksomheden på, at jeg agter at stille et ændringsforslag til lovforslaget, som skal komme til behandling i forbindelse med tredje behandling af lovforslaget, og at jeg derfor anmoder om, at sagen går tilbage til udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1-3

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Anden behandling af lovforslag nr. L 54:

Forslag til lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m.

(Fremsat 30/10 85. Første behandling 5/11 85. Betænkning 2/4 86).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1-4, ændringsforslag nr. 1, § 5, således ændret, §§ 6-18, ændringsforslag nr. 2 og 3, § 19, således ændret, §§ 20-24, ændringsforslag nr. 4, § 25, således ændret, og § 26 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 118:

Forslag til folketingsbeslutning om indgåelse af en kulturaftale med Cuba.

Af Riishøj (SF) og Albrechtsen (VS) m.fl. (Fremsat 18/2 86).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Det forslag, der er til behandling, er ikke en ny sag, for så vidt som kulturministeren for knap et år siden modtog en opfordring om, at Danmark indgår en kulturaftale med Cuba.

Det afslag, som den daværende kulturminister gav, var naturligvis drøftet i regeringen.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Det er en kulturaftale, vi drøfter, så alene af den grund bør der være mere ro i salen.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Det vil næppe komme som nogen overraskelse for forslagsstillerne, når jeg siger, at regeringen i den forløbne tid ikke har skiftet standpunkt med henblik på at indgå en kulturaftale med Cuba, og jeg vil gerne gøre lidt

[Udenrigsministeren]

nærmere rede for de overvejelser, som regeringen har gjort sig i sagens anledning.

Regeringen stiller sig traditionelt velvilligt til gennemførelse af kulturelt samarbejde med andre lande inden for de rammer, som bliver afstukket af både praktiske og finansielle muligheder, og regeringen er selvsagt opmærksom på den betydning, det kulturelle samarbejde har som et led i de internationale relationer som helhed og til fremme af forståelsen mellem folkene.

På den anden side foreligger der ikke for Danmarks vedkommende noget forfatningsmæssigt krav om et egentligt, formaliseret aftalemæssigt grundlag for, at vi i internationalt samarbejde kan gennemføre udvekslinger på netop disse områder.

Danmark har imidlertid ud over en enkelt tidligere indgået aftale om kulturelt samarbejde siden 1950'erne indgået egentlige, generelle kulturaftaler med i alt 18 lande, og vi har indgået tidsbegrænsede samarbejdsaftaler og -programmer med yderligere 4 lande. Hertil kommer så, at de nordiske lande indbyrdes har indgået en aftale om nordisk kulturelt samarbejde.

Der er med enkelte undtagelser, hvor der har været tale om ganske særlige forudsætninger, tale om aftaler eller samarbejdsarrangementer med lande i Europa, i relation til hvilke aftalerne i vidt omfang repræsenterer en formalisering af et igangværende, mangeårigt samarbejde, noget, der bygger på traditionelle kontakter igennem århundreder med de lande, der er tale om.

Uden for Europa har vi kun indgået kulturaftaler med Israel, der jo i øvrigt også i internationalt kultursamarbejde, således i UNESCO, indgår under det vestlige europæiske regionalsamarbejde. Vi har lavet en aftale med Egypten, med hvilket land der i forvejen forelå aftale om anvendelse af en i Egypten oprettet fond til kulturelt samarbejde. Og så har vi for det tredje uden for det egentlige Europa lavet en aftale med Kina, hvor der allerede inden indgåelsen af kulturaftalen var etableret et relevant uddannelsesmæssigt samarbejde, og med hvilket der i danske videnskabelige og kulturelle kredse – også af hensyn til relationerne mellem landene som helhed – var konstateret et relevant behov for indgåelse af en kulturaftale.

Herudover gennemføres der selvsagt på mere pragmatisk basis et alsidigt kultursam-

arbejde uden aftalemæssigt grundlag med adskillige lande både i den vestlige verden og i den tredje verden. Men jeg bør nok tilføje, at det ved en omfattende udvidelse af samarbejdet vil kunne være vanskeligt at imødekomme de forventelige anmodninger fra de pågældende lande om studiemuligheder på danske højere læreanstalter og andre danske institutioner, der ikke råder over kapacitet ud over, hvad der tilsiges af de pågældende læreanstalters eller institutioners egne behov og interesser.

Den cubanske interesse for en kulturaftale er ikke usædvanlig. Tværtimod har regeringen gennem de senere år modtaget direkte forslag om indgåelse af bilaterale kulturaftaler fra talrige lande, herunder amerikanske, afrikanske, arabiske og asiatiske lande. Men regeringen har både af finansielle grunde og også af administrative grunde fundet det påkrævet at stille sig afventende med hensyn til indgåelse af nye kulturaftaler.

Når vi har fået henvendelser fra andre lande, har vi ofte henvist til, at i første instans ønsker vi bare at indgå rammeaftaler om kulturelt samarbejde, rammeaftaler, der så kan udfyldes, hvis der måtte være behov for det og finansiell og praktisk mulighed derfor.

Imidlertid har regeringen fundet det overflødig – og jeg kan endda sige direkte betænkeligt – at gå ind i indholdsløse aftaler, som jo meget let kan resultere i skuffede forventninger hos landene og i uheldige præcedensvirkninger, når det drejer sig om forhold til andre lande. Regeringen foretrækker i stedet gennem et relevant og mere pragmatisk samarbejde igennem en årrække at etablere grundlaget for, at man senere kan indgå sådanne rammeaftaler. Denne pragmatiske holdning er ikke af ny dato, den bygger på mange års erfaring i Danmark og i de os nærstående lande.

Mens danske afslag på forslag om indgåelse af nye kulturaftaler ud fra et generelt tilbageholdende standpunkt, som er begrundet i finansielt og administrativt begrænsede muligheder, har kunnet vinde forståelse hos de pågældende lande, vil man næppe kunne møde en sådan forståelse, hvis nu vi bryder med dette mere generelle princip ved at imødekomme enkelte anmodninger og dermed kommer til at indtage en holdning, der kan virke diskriminerende og uforklarlig over for

[Udenrigsministeren]

andre af de lande, der har fremsat anmodninger. Hvis vi således imødekommer ønskerne om at lave en kulturaftale med Cuba, er der derfor ingen tvivl om, at det vil føre til, at der kommer en lang stribe anmodninger fra andre lande, herunder de lande, der tidligere har anmodet om kulturaftaler. Jeg kan nævne lande som Mexico, Brasilien, en række arabiske og afrikanske lande og også flere asiatiske lande, f.eks. et land som Thailand, lande, der er knyttet til Danmark med stærke bånd, bånd, der bygger på historiske traditioner, som jo i praksis ville kunne danne grundlag for et relevant kultursamarbejde.

Det argument, der mest overbevisende kan anvendes helt generelt for det nødvendige i at lave aftaler med de socialistiske lande, med hvilke vi har behov for et bredere kulturelt samarbejde, er jo, at deres samfundsopbygning med stive bureaukratiske systemer kræver et aftalegrundlag, for at man overhovedet kan sætte et samarbejde i gang. Men dette argument synes ikke helt så fremtrædende i det foreliggende tilfælde. De cubanske myndigheder har selv i 1985 foreslået ambassaden i Havana en lang række kulturelle foranstaltninger dels i Cuba, dels i Danmark, uden at det skulle bygge på et egentligt aftalegrundlag, og det er da klart, at vi fra dansk side i det omfang, som vore begrænsede midler tillader det, vil se positivt på disse forslag.

Så skal jeg endelig bemærke, at hvis man fra dansk side måtte finde anledning til at indgå enkelte nye kulturaftaler ud over dem, vi har i dag, så skulle det da ske efter en samlet afvejning af en lang række hensyn til saglige danske interesser og behov for sådanne aftaler, sammenholdt selvfølgelig med, hvad sådanne aftaler indebærer af finansielle konsekvenser. Og jeg tror ikke, at Cuba ville rangere voldsomt højt på sådan en prioriteringsliste.

Forslagsstillerne henviser også til tekniskvidenskabelige samarbejdsaftaler med Cuba, som andre vesteuropæiske lande har indgået, selv om de ikke har en kulturaftale, og sådan en aftale er rent faktisk indgået mellem Danmark og Cuba i 1977. I henhold til den aftale mødes en blandet kommission hvert andet år, og aftalen fungerer til begge parter tilfredshed inden for de begrænsede muligheder, der jo eksisterer for økonomisk og industrielt samarbejde med Cuba.

Stinus (RV):

Det radikale venstre ser positivt på forslaget om et initiativ til forhandlinger om en kulturaftale med Cuba. Vi vil dog gerne se på forslaget sammenhæng med det mønster, der tegner sig for indgåede kulturaftaler i det hele taget. Eller sagt på en anden måde: hvorfor har Danmark kulturaftaler med en række lande og ikke med en hel masse andre lande, som vi da også må være interesserede i at have kulturelle forbindelser med – og sikkert også har?

Vi deler fuldt ud forslagsstillernes synspunkt, at Cuba er et land, vi bør kende langt bedre, end tilfældet er i dag, og det samme gælder hele den geografiske region, hvor Cuba ligger.

Forslagsstillerne omtaler Cubas ensidige afhængighed af Sovjetunionen, en afhængighed, som i høj grad skyldes USA's politik over for Cuba, en politik, som nu desværre gentages over for Nicaragua, hvor man kan frygte at slutresultatet bliver det samme. Jeg deler den opfattelse, at Cuba og cubanerne på mange måder kunne tænke sig at være mindre afhængige af Sovjetunionen og også af den grund gerne ser så mange forbindelser med Vesteuropa som muligt. Måske kan en kulturaftale være medvirkende til noget sådant, og også af den grund ser det radikale venstre positivt på forslaget. En kulturaftale skal naturligvis virke begge veje: cubansk kultur til Danmark og dansk kultur og livsform til Cuba.

Som nævnt vil vi gerne høre lidt mere om det, man kan kalde Danmarks kulturaftalpolitik. Vi vil naturligvis også gerne have en vurdering af, om en kulturaftale vil kunne stimulere kulturelt samarbejde eller den i virkeligheden ingenting betyder. Vi vil også gerne vide noget om økonomien i kulturaftalerne. Endelig vil vi gerne vide noget om, i hvilken udstrækning Danmark lever op til allerede indgåede kulturaftaler, og hvordan vore aftalepartnere lever op til dem. Det er alt sammen noget, vi kan se på under udvalgsarbejdet, hvor naturligvis også udenrigsministerens bemærkninger i dag vil indgå i vore overvejelser, herunder udenrigsministerens ønsker om en samlet afvejning.

Til sidst vil jeg gerne understrege, at det radikale venstres forholdsvis positive indstilling til dette konkrete forslag ikke automa-

[Stinus]

tisk indebærer, at vi vil se tilsvarende positivt på andre, lignende forslag, som måtte blive stillet. Dette forslag må ikke danne præcedens.

Hans Hækkerup (S):

Vi er også i socialdemokratiet positive over for tanken om indgåelse af en kulturaftale med Cuba. Danmark har allerede i dag kulturaftaler, bl.a. med en række Warszawa-pagtlande. Ikke fordi vi er enige i deres politiske system eller deler deres syn på menneskerettighederne, men fordi vi på trods af vores helt forskellige syn på disse forhold alligevel ønsker en kulturel, kunstnerisk, undervisningsmæssig og videnskabelig udveksling med disse lande, sådan som vi også blev enige om det i slutakten for Helsingforskonferencen om sikkerhed og samarbejde i Europa i 1975.

Under denne regering er der indgået aftaler om kulturelt samarbejde med Kina, Østrig, Holland, Albanien og senest med Tjsekoslovakiet. Udenrigsministeren talte om traditionelle kontakter gennem århundreder, og man kan selvfølgelig diskutere, hvor tætte disse kontakter har været. Men igennem århundreder har vore traditionelle kontakter med i hvert fald Kina og Albanien vel ikke været så tætte, måske ikke meget tættere end vore kontakter f.eks. med Cuba. Derfor er det ærlig talt uforståeligt for os, at regeringen lige netop har afvist et ønske fra partier repræsenterende et flertal her i folketinget om en aftale med Cuba.

Jeg vil også godt sige, at vi i socialdemokratiet selvfølgelig er imod indgåelse af indholdsløse aftaler; det turde næsten være selvfølgelig. Tanken var faktisk, at når man lavede en kulturaftale med Cuba, så skulle der selvfølgelig være et indhold i den, og vi mener, at det netop var en opgave for udenrigsministeriet at gå i gang med. Eller mener regeringen – og jeg vil gerne spørge udenrigsministeren – at vi ikke vil kunne få noget ud af det kulturelt og menneskeligt, hvis vi foretager udvekslinger med Cuba?

Fischer (KF):

Jeg kan forstå, at socialdemokratiet har haft vanskeligt ved at argumentere for, at vi netop skulle indgå denne aftale med Cuba. Der er ikke meget substans i argumentatio-

nen, og jeg forstår det godt, for mener vi, at vi har ressourcer til at indgå aftale med et latinamerikansk land, hvorfor skal det så netop være Cuba, der har været et samfund i stagnation i en årrække, og som har lidt under et totalitært regimes tryk?

Vi har i andre latinamerikanske lande set en spændende samfundsmæssig udvikling i de senere år, hvor militærdiktaturer er blevet afløst af nye demokratier, hvor samfundsudviklingen bobler, hvor der sker ting på kulturens område og på sociale områder, så når vi når dertil, at vi mener at have ressourcer til at kunne lukke op i forhold til Latinamerika, mener jeg, vi må finde et andet land end Cuba. Dette forslag har nogle ideologiske over- eller undertoner, som en kulturaftale ikke vil have godt af.

I den konservative folketingsgruppe mener vi, at vi skal se nøje på indhold og formål, når vi videreudbygger kulturelle aftaler, så de får størst mulig betydning for enkeltindviders kulturelle oplevelser og udfoldelsesmuligheder, så man lukker op over grænserne for individer, for frie menneskelige kontakter.

Jeg savner argumentation for, at en aftale med Cuba ville få en sådan betydning for menneskers frie bevægelse over grænserne, for kulturens udvikling; forslaget er simpelt hen for tyndbenet.

Bjørn Elmquist (V):

I venstre mener vi, at kulturaftaler kan være et godt og i visse tilfælde et naturligt, måske endda nødvendigt instrument, men det er ikke den eneste mulighed for at etablere kulturelle forbindelser med andre lande. Vi har eksempler på, at udmærkede former for kulturelt samarbejde udfolder sig også på andet grundlag.

Vi mener endvidere, at hvis kulturaftaler skal indgås i endnu bredere omfang, end det er tilfældet i dag, så bør det ske som led i en velovervejet og samlet sammenhæng, hvor også andre konkrete ønsker end lige præcis det, der er omfattet af forslaget her i dag, kommer ind i billedet.

Det har været nævnt, at det måske er lidt mærkeligt, at vi har specielle kulturaftaler med østeuropæiske lande, med Warszawa-pagtlande. Det ved jeg såmænd ikke. Jeg kunne da godt forestille mig, at det har noget

[Bjørn Elmquist]

at gøre med det, vi en gang imellem taler om som den europæiske kulturarv, og selv om disse lande har et andet samfundssystem i dag, kan vi måske netop heri finde et godt argument for at have kulturaftaler med dem.

Det, jeg efterlyser, er snarere en generel diskussion her i folketingssalen eller andre steder, måske i udvalg, af, hvilke kriterier vi skal lægge til grund, hvilke formål det skal have at indgå kulturaftaler, så vi får en samlet totaldiskussion af det, i stedet for at vi udvælger lige præcis et land som Cuba. Det kan man måske have nogle udmærkede argumenter for, men lad os dog få det passet ind i den generelle sammenhæng, så vi finder ud af, hvad vi vil med kulturaftaler. Når vi har fundet frem til det, kan vi gøre op, hvad der så specielt skal være af kriterier for, om Cuba skal inkluderes.

Det er i hvert fald vores holdning til spørgsmålet, og derfor synes vi ikke på nogen måde, at vi kan give støtte til dette forslag til folketingsbeslutning.

(Kort bemærkning).

Hans Hækkerup (S):

Hr. Fischer sagde, at der var ideologiske over- og undertoner i dette forslag om at indgå en kulturaftale med Cuba. Så vil jeg godt spørge hr. Fischer, om der så ikke også ville være ideologiske over- og undertoner, hvis vi havde stillet et forslag om, at vi skulle indgå en kulturaftale med Albanien eller med Kina, og hvori adskiller disse ideologiske over- og undertoner sig fra dem, der er i de kulturaftaler, som udenrigsministeren har underskrevet?

(Kort bemærkning).

Fischer (KF):

Jeg vil ikke kommentere indgåelsen af kulturaftalen med Albanien; den går vist tilbage til 1972, og relationerne mellem Albanien og Danmark har vist ikke været store siden da, men hvad angår Kina, der er Jordens folkerigeste stat, ville jeg godt kunne argumentere for, at vi netop skulle have en sådan aftale.

Men vi har i København for nylig haft en høring om Cuba, hvor vi fik en indgående beskrivelse af samfundsforholdene derovre, der kom under overfladen. Jeg synes ærligt talt, at socialdemokratiet skulle frigøre sig

for al den formalisme, hvad angår kontakter mellem nationerne, og gå under overfladen. Det ville give nogle spændende oplevelser vedrørende almindelige menneskers forhold i de socialistiske lande.

(Kort bemærkning).

Hans Hækkerup (S):

Jeg lyttede med stor interesse til hr. Fischers svar, og jeg forstod, at vi skulle gå under overfladen. Det, hr. Fischer mente, var formodentlig, at vi skulle se på, hvordan menneskerettighederne blev respekteret. Men jeg vil godt spørge: er det et kriterium, hr. Fischer mener vi i almindelighed skal lægge til grund ved indgåelse af kulturaftaler? For hvis det var det kriterium, der skulle lægges til grund, så tror jeg ærligt talt, at mange af de kulturaftaler, vi allerede har indgået, skulle opsiges.

Bollmann (CD):

Jeg skal blot sige, at vi også i CD har meget, meget svært ved at se, hvorfor Cuba skal prioriteres så højt i denne forbindelse. Jeg har forstået – og det er der vel ingen der er uenige i – at der ikke er noget problem med det kulturelle samarbejde, selv om der ikke foreligger en kulturaftale, så jeg skal på CDs vegne kun erklære mig ganske enig både med den tidligere kulturminister og med den nuværende udenrigsminister, og derfor vil jeg afvise forslaget.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Der er i hvert tilfælde mindst én virkelig god årsag til, at man skal overveje at indgå en kulturaftale med Cuba, og det er simpelt hen Cubas kultur. Det undrer mig, at der er så få af de mange vrangvillige, der har åbnet op for at diskutere denne i dag.

Jeg synes generelt, der er brug for, at Danmark indgår langt flere kulturaftaler end dem, vi har, men hvis man skulle kigge sig rundt omkring i verden og se på, hvor det ville være relevant at starte med at udvide antallet af kulturaftaler, så finder jeg, at Cuba falder i øjnene som et af de første steder, for Cuba har en meget spændende og traditionsrig kultur. Man finder også spændende og traditionsrige kulturer andre steder, men hvis vi f.eks. tager Latinamerika, er det et indlysende sted at starte. Hvis man ser på

[Anne Grete Holmsgård]

teatertraditionen, hvis man f.eks. ser på det utrolig varierede musikliv, der er på Cuba, er det indlysende at prøve at gå i gang dér. Jeg mener, at Danmark i al almindelighed ville kunne høste megen inspiration ved at have en kulturaftale med et land som Cuba, en kulturaftale, som da forhåbentlig ikke skulle blive den sidste, man indgår med andre lande.

Jeg går ud fra, man også har gjort sig nogle lignende overvejelser i forbindelse med de øvrige kulturaftaler, man har. Egypten, Israel og Kina var, så vidt jeg husker, de tre, udenrigsministeren nævnte. Jeg kan ikke se, hvis man laver en sammenligning, at cubansk kultur skulle være mindre værdifuld at have kontakt til igennem en officiel aftale end egyptisk kultur – eller israelsk kultur for den sags skyld, som jo er et relativt nyt fænomen, må man sige, al den stund staten først blev oprettet i 1948 – eller kinesisk kultur.

Og så vil jeg da gerne sige både til udenrigsministeren og til hr. Fischer, at hvis det, der ligger de to så meget på sinde, er det, de kalder det autoritære styre eller de bureaukratiske, stivnede strukturer – det var vist noget i den retning, udenrigsministeren formulerede det – så kunne man jo også overveje, om det netop ikke var en metode til at medvirke til at nedbryde dem, at man indgik en kulturaftale. Eller som hr. Stinus fremhævede det: hvis man mener det alvorligt, at man synes, det er uheldigt, at Cuba er så afhængig af Sovjetunionen, som landet rent faktisk er, så var det vel rimeligt, at man gik ind og prøvede at modvirke det gennem forskellige former for aftaler, herunder en kulturaftale.

De argumenter, jeg har hørt fra borgerlige partiers side, jeg vil sige mest fra hr. Fischers side, synes jeg derfor i høj grad har været præget af det, de selv frasiger sig, nemlig ideologiske overtoner, så det klodser.

Kofod-Svendsen (KrF):

Mit parti er positivt over for kulturaftaler, og vi er da også positive over for, at man vurderer, om der er nye lande, vi skal indgå kulturaftaler med, men så mener vi rigtignok, at det må ske ud fra en samlet vurdering. Hvorfor skal det netop være dette land og ikke dette land?

Jeg synes ikke, at forslagsstillerne er kommet med denne grundige analyse. Man slår ned på et enkelt land og siger: det land skal vi nu indgå kulturaftale med. Men at det skulle være Cuba fremfor 5 eller 10 andre lande, man skulle prioritere højest, er der ikke leveret nogen overbevisende argumentation for, og det betyder, at vi ikke tilslutter os forslaget, som det er fremsat her.

Men det betyder ikke, at vi afviser at have kulturaftaler med folk og lande, hvis politiske systemer er forskellige fra vores, og jeg mener også, udenrigsministeren på glimrende vis har redegjort for i sin redegørelse, at vi har kulturaftale med det og det land. Lad os få en samlet vurdering af kulturaftalepolitikken. Det må være det, det handler om, og ikke bare efter et hovsa-princip at udpege et enkelt land.

Poulsgaard (FP):

Sig mig, hvem du omgås, og jeg skal sige dig, hvem du er. Det er en gammel talemåde, og nu ønsker altså den socialistiske fløj her i folketinget, at vi skal indgå kulturaftale med Cuba, et af de lande, der mest træder menneskeværddighed under fode. Det er de partier, der vil stå som kulturens forkæmpere her i landet. A sajer walbekom! Hvorfor i himlens navn kunne man ikke lige så godt vedtage et forslag til folketingsbeslutning om at indgå kulturaftaler med oberst Gadaffi i Libyen f.eks. Vi kunne indgå aftale med Sydafrika eller med Afghanistan, for der er jo ikke en døjt forskel på den måde, hvorpå man undertrykker mennesker og menneskerettigheder i Cuba og disse steder. Jeg var så naiv, at jeg troede, kultur var noget med, at man viser respekt for andre og for mindretal, og at man behandler forskellige outsidergrupper ordentligt, og intet af dette kan man sige Cuba gør, men alligevel skal vi belemres med et forslag af denne karakter.

Riishøj (SF):

Først tak for den positive holdning til forslaget, som er udtrykt af et flertal i folketinget. Jeg skal først understrege, at det ikke har været et ønske at fremsætte forslaget; i den henvendelse til kulturministeren, som er omtalt i beslutningsforslaget, udtales der jo udtrykkeligt ønske om, at man skulle klare denne sag gennem en personlig henvendelse, så

[Riishøj]

man undgik, at sagen blev rejst her i folketinget, men kulturministeren tog ikke notits af dette brev, og derfor er forslaget blevet fremsat.

Vi mener, at kulturaftaler er et tillidskabende instrument at have på tværs af de kulturelle og politiske skel, der eksisterer i den verden, og specielt, at de er af uvurderlig betydning i Øst-Vest-sammenhæng. Vi mener også, at Cuba har en rolle internationalt og kulturelt, der berettiger til det. Tiden tillader mig ikke at gå ind i det i detaljer; jeg kan bl.a. henvise til Olof Palmes meget berømte tale, som også blev bragt i TVs mindeudsendelse – en tale, han holdt på Cuba med Fidel Castro ved sin side, og hvor han understregede Cubas meget store betydning for hele Latinamerika, en betydning, som i høj grad er positiv, i hvert fald når det gælder Latinamerikas selvstændiggørelse i forhold til supermagterne. Derfor er der adskillige ting, som taler for en kulturaftale, men det udelukker naturligvis ikke, at man kan kritisere det samme land politisk. Vi har kulturaftaler, som det er fremgået, med alle de østeuropæiske lande, med Kina og med Albanien, der som bekendt er lande, vi forholder os kritisk over for, men kulturaftaler har en vigtig rolle.

Der blev i 1984 afholdt en international konference i Cuba med repræsentanter for de nordiske lande, et meget bredt udvalg af repræsentanter for det politiske liv og kulturlivet. Deraf fremgik det, at der fra finsk, svensk og norsk side er en meget stor interesse bl.a. i at oprette et kulturhus i Havanna, en af de byer i Latinamerika, der har aller mest at byde på kulturelt og arkitektonisk. Der var på tværs af partier et stort ønske om at tilslutte sig det, også de konservative, havde jeg indtryk af, i hvert fald i Finland og Sverige. Byen Havanna har så stor betydning, at der er behov for at have en egentlig institution i Cuba, som sikrer kontakten til de nordiske lande.

Der er også andre ting, der kan tale for det. Uanset at Cuba kører stramt på det politiske plan, er der et meget blomstrende styre, hvad angår det lokale. Det er også velkendt, at WHO i deres redegørelser har betegnet Cuba som et af de mest fremstående lande, når det gælder primær sundhedsjeneste, og endelig må man ikke se bort fra den faktor, at Cuba i dag har en kulturel, politisk og

økonomisk ensidig afhængighed af Sovjetunionen, som det kun kan være i Vesteuropas interesse at bryde. Amerikanerne vil det ikke, men Vesteuropa har et særligt ansvar. Det er velkendt, at de sydeuropæiske lande altid har haft tætte kulturelle og økonomiske kontakter med Cuba og fra starten har brudt den amerikanske politik over for Cuba. De har fra starten indset, at det at isolere et land totalt, herunder økonomisk, ikke at forstå de sociale forhold i Latinamerika og Mellemamerika, ikke at tage politiske konsekvenser af sociale konflikter i den tredje verden, ikke er en politik, som er i Europas interesse. Der har aldrig været problemer, når det gælder Spaniens, Portugals og Frankrigs, altså de sydeuropæiske landes, holdninger; der har for så vidt heller ikke været problemer, når det gælder Sveriges og Finlands holdning, og heller ikke, når det gælder den norske holdning, måske fordi der er meget store norske mindretal bosiddende i Latinamerika. Det er, som om Danmark på en eller anden måde har forholdt sig meget passivt i forhold til Latinamerika. Jeg tror, der kan være mange grunde til det. Det er stik modsat vores holdning til Afrika. I forhold til Afrika har vi nogle stærkere traditioner for at have tættere forbindelse, men det har svinget, når det gælder Latinamerika. Det er måske også baggrunden for, at vi i dag slet ikke har en kulturaftale med noget latinamerikansk land, mens vi altså har det med både Israel og Egypten, i Mellemamerika og med Kina – også ud over de økonomiske forbindelser.

Blandt ordførerne er der måske grund til at nævne hr. Fischer. Udenrigsministeren holdt sig sådan set i sin tale til det saglige, det indholdsmæssige; han har en anden prioritering, end vi har af dette spørgsmål, men udenrigsministeren gik klogeligt uden om de indre forhold i de lande, vi har kulturaftaler med. Det gjorde hr. Fischer ikke, og det overrasker mig ikke, når man tænker på hr. Fischers ideologiske korstog i det hele taget. Men det er ikke nogen god idé at komme nærmere ind på de politiske systemer, når det gælder denne form for kulturaftaler. Vi tager såmænd gerne, hvis det endelig skal være, en diskussion om Cubas rolle og Cubas interne forhold, men det har altså ikke relevans i denne sammenhæng, hvor det drejer sig om en kulturaftale med et land, som Danmark notorisk bør kende væsentlig bed-

[Riishøj]

re, og som vi har en interesse i har tættere økonomiske, politiske og kulturelle kontakter med Vesteuropa.

Med en vedtagelse af dette forslag kommer vi altså på lige fod med de andre nordiske lande, vi kommer på linje med en række sydeuropæiske lande, som har kulturaftaler, og vi åbner altså for en region, som vi slet ikke har haft kulturaftaler med. Måske åbner vi også for en kulturaftale med et land som Argentina, der jo har fået en meget spændende rolle at spille i Latinamerika, men det er altså ikke det, der er tale om i denne sammenhæng.

Vi synes, det er udmærket, hvis vi under udvalgsbehandlingen kan få en mere samlet vurdering af kulturaftalerne, men det skal ikke forhindre, at vi vedtager dette beslutningsforslag. Måske er der fra de borgerliges side et ønske om at forhale denne sag og trække den ud, sådan at der ikke vedtages noget. Dette forslag kan udmærket vedtages, men naturligvis skal vi under udvalgsbehandlingen have opklaret, hvordan de eksisterende kulturaftaler fungerer i praksis, inden vi tager beslutning. Men der er ingen grund til at forhale beslutningsforslagets vedtagelse i den forstand, at det må ligge klart for partierne, om man synes, at en kulturaftale med Cuba er nødvendig her og nu. Den afgørelse må vi kunne træffe meget hurtigt.

Jeg ser frem til et godt udvalgsarbejde. Jeg tror, der er behov for, at folketinget får mere at vide om disse kulturaftaler, som har stor betydning i en oprustet verden og en verden, hvor der er stort behov for, at man kender hinanden, ikke alene når det gælder våbenstørrelser, men også når det gælder hinandens samfund. Jeg synes også, denne debat afslører, at der er et behov for at kende det land, som vi taler om her, væsentlig bedre, end vi gør.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Hr. Hans Hækkerup spurgte mig, om regeringen ikke tror, vi kan få noget ud af en kulturaftale med Cuba. Jo, det tror jeg bestemt vi kan. Jeg tror bestemt, vi kan få noget ud af enhver kulturaftale; jeg tror oven i købet også, vi har noget at byde på i enhver kulturaftale. Jeg vil også gerne føje til, at netop kulturaftaler med helt andre samfundssystemer og kulturer, der ligger os fjernt, er

noget, der rummer mulighed for en værdifuld udveksling.

Men det er slet ikke det, der er baggrunden for, at jeg afviser dette forslag. Baggrunden er, som jeg forsøgte at forklare det indledningsvis, at hvis vi nu skal have en kulturaftale med Cuba, er der en række andre lande, vi så også bliver nødt til at lave kulturaftaler med, ganske enkelt fordi vi ikke kan fornærme den ene ved at lave en kulturaftale med den anden. Der er det så, vi er nødt til – lidt kræmmeragtigt måske – at kigge ned i pengepungen og sige: hvor mange penge og ressourcer har vi til at lave kulturaftaler med? Det er omkostningerne – både de økonomiske og de administrative – vi skal holde op over for de mulige ting, vi kan få ud af den slags aftaler. Og når jeg ser på den række kulturaftaler, vi har, og den lange række, der ville komme, hvis vi specielt tog Cuba ud, må jeg vurdere, at vi ikke har ressourcerne til det; vi ville risikere at bruge de ressourcer, vi har på det område, skævt.

Jeg vil også gerne føje til, hvad jeg antydede indledningsvis, at den omstændighed, at vi ikke har en kulturaftale med Cuba, jo ikke har forhindret os i at have kulturel udveksling med Cuba netop på en række af de områder, som forslagsstillerne trækker frem.

Jeg finder altså, at dette forslag er unødvendigt, og at det vil trække en hel del ting med sig, som vi ikke rigtig kan overskue og formentlig heller ikke magte, hvis vi skal tage disse spørgsmål så seriøst, som de fortjener, og virkelig begynder at gå ind i aftalemæssige forhold med andre lande.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 229:

Forslag til lov om miljø og gensplejsning m.v.

(Fremsat 2/4 86).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 5 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 230:

Forslag til lov om gensplejsning m.v. vedrørende jordbrugsproduktion m.v.

(Fremsat 2/4 86).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Jytte Hilden (S):

I det sidste nummer af ugebladet Ingeniøren er der på den muntre side en lille historie om et firma, der brugte gensplejsede baktusser på taget for at efterprøve noget med hensyn til antifrost. Firmaet blev skarpt irettesat af de myndigheder, som skal irrettesætte noget sådant, og så sagde de: det var slet ikke for at afprøve baktusserne, men det var faktisk for at afprøve taget.

Når jeg trækker denne lille historie frem, er det for at antyde, at de forslag, vi i dag har til behandling, selvfølgelig kan klares på den muntre side, men når vi har en stor debat i dag om gensplejsning, er det, fordi en meget stor del af befolkningen føler sig meget utryk, hvis vi ikke får nogle regler på dette område.

Derfor vil jeg da indlede med at takke miljøministeren, fordi han til den tid, som vi bad om efter en forespørgsel her i folketinget, er kommet med et meget velgennearbejdet lovforslag, fordi det rammer ned et sted, hvor der faktisk er brug for nogle regler. Bioteknologien giver jo, som ministeren meget lyrisk skriver i sin fremsættelsestale, både nogle løfter og nogle trusler. Løfterne hører vi kun om som lyrik, hvorimod truslerne er det, som dette forslag drejer sig om, nemlig hvordan kontrollen, tilsynet, klagemulighederne og strafammerne skal være.

De gode ting ved dette lovforslag er, at virksomhederne kan få tidsbegrænsede tilladelser i visse tilfælde. Der vil også være tale om, at man kan tilbagetrække en tilladelse,

hvis man mener, det er farligt. Der vil være adgang for myndighederne til virksomheder, eventuelt endda ved politiets hjælp, hvis det ikke skulle kunne lade sig gøre på anden måde, og der vil være tale om, at der skal opkræves et gebyr for den ekstra byrde, som industrien på denne måde lægger på os alle sammen, og det er gode ting.

Hvad angår gebyret, er det for socialdemokratiet helt klart en forudsætning for lovgivning af denne art på dette område og på en lang række andre miljøområder, at det erhverv, som sviner, også skal betale for den ekstra byrde, som lægges på de offentlige myndigheder. Om det så skal være som et gebyr, om det skal være til en fond, om det skal være som afgifter på diverse produkter, har vi ikke lagt os fast på, men der er tale om ganske betydelige beløb, som skal betales, for at det offentlige kan leve op til sine forpligtelser på dette område, det vil sige, for at det offentlige kan uddanne personale, for at den forskningsekspertise, som skal findes bl.a. på vores universiteter og højere læreanstalter, kan være fuldt på højde med den ekspertise, som findes i industrien. Derfor vil jeg spørge ministeren, om han vil løfte lidt mere af sløret for gebyrets størrelse o.lign.

I lovforslaget er der tale om to måder, hvorpå disse gensplejsede organismer kan komme uden for produktionsvirksomheden. Der kan være tale om udslip f.eks. gennem spildevand, og der kan være tale om decideret udsætning af bakterier el.lign. for at opnå et eller andet ganske givet udmærket formål.

Hvad angår udsætning, står der i lovforslaget, at dette skal administreres centralt, og det er vi bestemt tilhængere af. Hvad angår det, der hedder udslippet, er filosofien i lovforslaget, at det på samme måde som den gældende miljølovgivning skal administreres decentralt, dvs. af amterne og i dette område af hovedstadsrådet.

Men der er for os at se et problem i det spørgsmål. Allerede sidste år, da Novo i Kalundborg skulle have tilladelse af Vestsjællands amt, skønnede man fra de amtslige myndigheder deroppe, at dette var så vanskelig en sag, at man måtte bede om støtte og hjælp i miljøministeriet. Det fik man rent faktisk også, men vi finder, det er betænkeligt allerede nu så kort tid efter en sådan erfaring at sige, at hele dette kæmpeområde – godt nok stadig væk med støtte og hjælp fra